

1. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τελούμε περισσότερο κάτω από το φόβο των κινδύνων του τεχνικού πολιτισμού

«Οι ωφέλειες του τεχνικού πολιτισμού στον κόσμο είναι όντως πολλές· ωστόσο σήμερα δε δικαιώνεται ο ενθουσιασμός και οι τυμπανοκρουσίες του τέλους του περασμένου αιώνα και των αρχών του δικού μας, που επικρατούσαν για την τεχνική και την αξία της, αλλά ούτε πάλι μπορεί να δεχθεί κανένας την απαισιοδοξία εκείνων που βλέπουν, ότι ο κόσμος αυτός θα αποτελείται από ρομπότ και κάτω πάλι από τα ρομπότ την ανθρωπότητα σαν μια πολιτεία από τερμίτες ή πως ο άνθρωπος πορεύεται προς την αναπόφευκτη εκβαρβάρωση. Ο αγώνας γύρω από την ανθρωπιά ή την απανθρωπιά της τεχνικής – παρατηρούν οι ψυχραίμοι μελετητές των φαινομένων του τεχνικού πολιτισμού – δεν είναι ακόμη με κανένα λόγο τελειωμένος. Ίσως να βρίσκεται ακόμη στην αρχή του· ωστόσο ο ίδιος ο άνθρωπος θ' αποφασίσει για το τέλος του, προπάντων, αν είναι πια ώριμος για τα προβλήματα που προβάλλει κάθε φόρα η τεχνική.

Οι σκιερές, όσο και οι φωτεινές πλευρές του τεχνικού πολιτισμού είναι μια αναμφισβήτητη πραγματικότητα. Η αλήθεια είναι ότι τελούμε περισσότερο κάτω από το φόβο των σκιερών πλευρών και των κινδύνων του τεχνικού πολιτισμού, παρά κάτω από την ενθάρρυνση των φωτεινών. Θα ήταν όμως **απερίσκεπτο** να καταγράφαμε τις απειλητικές επιδράσεις, τους κινδύνους της τεχνικής σ' αυτή την ίδια και τούτο γιατί η τεχνική δε βρίσκεται έξω από τον άνθρωπο, δεν ήρθε από κάπου αλλού, πάρα ξεπετάχθηκε από τις πολλές ρίζες του ανθρώπου, γι' αυτό και δεν μπορεί κανένας, οπωσδήποτε και με κανένα λόγο, να σταθεί εχθρικά απέναντι της τεχνικής, παρά μπορεί και πρέπει να φροντίζει ο ίδιος ο άνθρωπος να απαλείψει, όσο μπορεί, τις σκιερές και απειλητικές επιδράσεις του τεχνικού πολιτισμού. Ν' αντισταθεί σ' αυτές, να βρει τρόπους, για να αντιδράσει να δημιουργήσει τα ανάλογα αντισώματα. Ν' αναπτύξει τις αντίρροπες δυνάμεις, εκείνες που θα είναι ικανές ν' αντιδράσουν και να σβήνουν σιγά σιγά τις σκιές, να προωθήσουν τις δυνάμεις οι οποίες θα έπρεπε να έχουν ήδη αναπτυχθεί, για να προχωρήσουν βήμα προς βήμα και χέρι χέρι με την ανάπτυξη της τεχνικής. Κι όχι απλώς να τη συντροφεύουν αυτές οι εσωτερικές δυνάμεις του ανθρώπου, αλλά και να την κατευθύνουν. Αυτό όμως δεν έγινε· αφέθηκαν οι ανθρωπιστικές δυνάμεις πίσω, παραμελήθηκαν. Κι έγινε αυτό-όπως παρατηρούν οι ερευνητές των επιδράσεων του τεχνικού πολιτισμού επάνω στα

κοινωνικά φαινόμενα – γιατί οι κύκλοι που ήταν ενδεδειγμένοι να συλλάβουν τον κίνδυνο στην ώρα του και να ενεργήσουν, αντί της ενέργειας, επέμειναν στην **αδράνειά** τους, η οποία έφτανε ως την περιφρόνηση απέναντι της όλο και αναπτυσσόμενης επιρροής και επιδράσεως της τεχνικής.

Οι πνευματικές επιστήμες στάθηκαν αδιάφορα, έως **αλαζονικά**, απέναντι της προόδου της τεχνικής. Έμειναν στην παλιά και αρχαία αντίληψη, κατά την οποία η χειρονακτική στη μακρινή Ανατολή και στην αρχαία Ελλάδα θεωρούνταν κάτι το δίχως υπόληψη, το παρακατιανό, γιατί βρισκόταν στα χέρια μιας τάξης ανθρώπων, που δεν τους υπολήπτονταν και δεν τους εκτιμούσαν, δηλαδή στα χέρια των ξένων και των ανελεύθερων. Αντίθετα ο ελεύθερος αφιερωνόταν στις υποθέσεις της πολιτείας, στην επιστήμη, στη φιλολογία, γιατί, λέγει ο Σενέκας, *όσα έκανε ο άνθρωπος σκυμμένος επάνω στη γη, με το σώμα λυγισμένο και την προσοχή του στραμμένη, κατευθυνόμενη προς τη γη, θεωρούνταν πως ταίριαζαν σε κατώτερα πνεύματα...*

...Ωστόσο στην αρχαία εποχή η μειωμένη υπόληψη και εκτίμηση των ελεύθερων, των απασχολούμενων με τα πνευματικά προβλήματα, προς τη χειρονακτική, είχε και τη δικαιολογία της, γιατί δεν μπορούσε να γίνει λόγος για τη σύνδεση της πρακτικής τεχνικής εργασίας και της επιστήμης, που με την πρώτη ασχολούνταν οι δούλοι και με τη δεύτερη οι ελεύθεροι. Σήμερα όμως, κι όχι μόνο σήμερα, παρά εδώ και δύο αιώνες περίπου, όταν μιλούμε για την τεχνική, εννοούμε την επιστημονική τεχνική, αυτή που είναι δεμένη με τους νόμους των φυσικών επιστημών, σε αντίθεση με την παραδοσιακή τεχνική της απλής πείρας...»

I. N. Ξηροτύρης (122, 129-131)

2. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. 1. Να παρουσιάσετε το περιεχόμενο του κειμένου με μία περίληψη 90-110 λέξεων.

(Μονάδες 25)

B. 1. Να αναπτύξετε σε 70-80 λέξεις το νόημα της παρακάτω άποψης του αρθρογράφου. «Η αλήθεια είναι ότι τελούμε περισσότερο κάτω από το φόβο των

σκιερών πλευρών και των κινδύνων του τεχνικού πολιτισμού, παρά κάτω από την ενθάρρυνση των φωτεινών».

(Μονάδες 10)

B. 2. α. Να βρείτε τη συλλογιστική πορεία της πρώτης παραγράφου.

(Μονάδες 5)

B. 2. β. Να βρείτε τους τρόπους πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην τρίτη παράγραφο του κειμένου.

(Μονάδες 5)

B. 3. α. Να γράψετε τέσσερις προτάσεις που θα χρησιμοποιείτε μία φορά κυριολεκτικά και μία μεταφορικά τις λέξεις: ώριμος, ελεύθερος.

(Μονάδες 4)

B. 3. β. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: απερίσκεπτο, αδράνεια, αλαζονικά.

(Μονάδες 6)

B. 4. Να σχολιάσετε τη γλώσσα και το ύφος του κείμενου.

(Μονάδες 5)

3. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Γ. Το επόμενο τεύχος της εφημερίδας του Λυκείου σας θα περιλαμβάνει ένα αφιέρωμα στην τεχνική πρόοδο. Να γράψετε ένα άρθρο (500-600 λέξεις) στο οποίο θα τονίζετε τις θετικές όψεις της τεχνικής πρόοδου και τις επιπτώσεις που έχει για τη ζωή του ανθρώπου.

(Μονάδες 40)

Σπυροπούλου Μαρία, Φιλολόγος